Архив-2025. «Саяси қуғын-сүргін құрбандарын ақтау» ізденіс қызметінің педагог-зерттеушілерін белсендіру

Карибаев Сәрсебай Өскенұлы
Тарих ғылымдарының кандидаты, доцент

Саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау жөніндегі мемлекеттік комиссия туралы Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 24 қарашадағы № 456 Жарлығы.

Саяси қуғын-сүргін құрбандарын қктау мәселелерін жан-жақты зерделеу және шешу мақсатында **ҚАУЛЫ ЕТЕМІН**:

1. Саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау жөнінде мемлекеттік комиссия (бұдан әрі - Мемлекеттік комиссия) құрылсын.

2. Қоса беріліп отырған:

1) Мемлекеттік комиссия туралы ереже;

2) Мемлекеттік комиссияның құрамы бекітілсін.

3. Осы Жарлықтың орындалуын бақылау Қазақстан Республикасы Президентінің Әкімшілігіне жүктелсін.

4. Осы Жарлық қол қойылған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К.Тоқаев

Саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау жөніндегі мемлекеттік комиссияның Әдіснама жөніндегі кіші комиссиясының құрамы

1.	**ҚАСЫМОВ Сабыр Ахметжанұлы**	**«Қаһармандар» республикалық қоғамдық қорының президенті, Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген қайраткері, заң ғылымдарының кандидаты, жетекші**
2.	АЙТАЛЫ Амангелді Әбдірахманұлы	Қазақстандық қоғам қайраткері,философия ғылымдарының докторы, профессор
3.	САРЫМ Айдос Әміроллаұлы	Қазақстан Республикасының Президенті жанындағы Ұлттық қоғамдық сенім кеңесінің мүшесі, саясаттанушы
4.	БОРЧАШВИЛИ Исидор Шамилович	Заманауи құқық институтының директоры, Қазақстан Республикасының Жоғарғы соты жанындағы ғылыми-консультативтік кеңестің мүшесі, заң ғылымдарының докторы, профессор
5.	ӘБІЛ Еркін Аманжолұлы	Мемлекет тарихы институтының директоры, тарих ғылымдарының докторы, профессор
6.	ХАН Виталий Вячеславович	Қазақстан Республикасының Бас прокуратурасы жанындағы Құқық қорғау органдары академиясының профессоры, заң ғылымдарының кандидаты
7.	ҚАНАФИН Данияр Қайратұлы	Алматы қалалық адвокаттар алқасының адвокаты, Адвокаттар алқасы президиумының мүшесі, заң ғылымдарының кандидаты
8.	ҚАМЗАБЕКҰЛЫ Дихан	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің проректоры, Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының академигі, филология ғылымдарының докторы, профессор
9.	АБАЙДІЛДИНОВ Ербол Мусинұлы	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры, заң ғылымдарының докторы

Саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау жөніндегі мемлекеттік комиссияның отырысына қорытындылар дайындау, мұрағат көздері мен басқа да материалдарды жинау, зерттеу бойынша жұмыс топтарының

ҚҰРАМЫ

I. Бұрынғы КСРО мен Қазақстанның жоғарғы мемлекеттік актілерін, шешімдерін, бұйрықтарын, нұсқаулықтарын, жазалаушы органдардың мәліметтері мен есептерін іздеу, анықтау (ВЧК, ОГПУ, НКВД, МВД, МГБ, КГБ, прокуратура мен сот органдары, олардың Қазақстандағы құрылымдық бөлімшелері), сондай-ақ қазақстандықтардың саяси қуғын-сүргініне негіз болған шетелдік мемлекеттердің мұрағаттарында сақталған ұқсас құжаттар; осы құжаттарға саяси-құқықтық талдау жүргізу; саяси қуғын-сүргінге қатысты құжаттарды құпиясыздандыру бойынша ұсыныстар енгізу бойынша жұмыс тобы		
1.	ӘБСЕМЕТОВ Марат Оралбайұлы	Қазақстан Республикасы Ұлттық мұрағатының экс-директоры, тарих ғылымдарының докторы, профессор, жетекші
2.	АБДЫКАДЫРОВА Жамиля Юсупжановна	Қазақстан Республикасының Президенті мұрағатының директоры
3.	АЯҒАН Бүркітбай Ғелманұлы	Мемлекет тарихы институты директорының орынбасары, тарих ғылымдарының докторы, профессор
4.	ҚАРЫМСАҚОВ Арнұр Жасабекұлы	Қазақстан Республикасы Орталық мемлекеттік мұрағатының директоры
5.	НҰРПЕЙІСОВ Еркеш Қалиұлы	Заң ғылымдарының кандидаты
II. Қазақстандағы саяси қуғын-сүргіннің сипаты мен ерекшеліктерін зерттеу жөніндегі жұмыс тобы		
1.	ҚОЙГЕЛДИЕВ Мәмбет Құлжабайұлы	Тарих ғылымдарының докторы, Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының академигі, профессор, жетекші
2.	ӘБЖАНОВ Ханкелді Махмұтұлы	Тарих ғылымдарының докторы, Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының академигі, профессор
3.	ҚОЙШЫБАЕВ Бейбіт	Жазушы, тарих ғылымдарының кандидаты
4.	ҚЫДЫРАЛИНА Жанна Үркінбайқызы	Х.Досмухамедов атындағы Атырау мемлекеттік университетінің Қазақстан халқы Ассамблеясы институтының директоры, тарих ғылымдарының докторы, профессор
5.	МАХАТ Данагүл Ахметкәрімқызы	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті «Отырар кітапханасы» ғылыми орталығының меңгерушісі, тарих ғылымдарының докторы, профессор

III. 372 көтерілісті басу кезінде сотсыз немесе тергеусіз атылған саяси қуғын-сүргін құрбандарын, сондай-ақ соттан тыс және сот органдарының осы көтерілістерге қатысқаны және қолдағаны үшін қуғын-сүргінге ұшырағандарын зерттеу, қорытынды жасау және саяси қуғын-сүргін құрбандарын ақтау бойынша ұсыныстар дайындау жөніндегі жұмыс тобы

1.	ОМАРБЕКОВ Талас Омарбекұлы	Тарих ғылымдарының докторы, Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының академигі, профессор, жетекші
2.	БАЙҚАДАМОВ Наурызбай Сейтқалиұлы	Қызылорда облысы әкімінің орынбасары, тарих ғылымдарының кандидаты
3.	АЛЛАНИЯЗОВ Тұрғанбек Қайыпназарұлы	О.Байқоңыров атындағы Жезқазған университетінің профессоры, тарихы ғылымдарының кандидаты, профессор
4.	ГРИВЕННАЯ Людмила Александровна	М.Қ. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінің Қазақстан халқы Ассамблеясы кафедрасының меңгерушісі, тарих ғылымдарының кандидаты
5.	СЫЗДЫҚОВ Бауыржан Мәдиұлы	«Bolashaq» академиясының доценті, тарих ғылымдарының кандидаты

IV. Қазақстанға күштеп көшірілген халықтар мен арнайы қоныстанушылардың ақталмаған қуғын-сүргін құрбандарын ақтау жөніндегі жұмыс тобы

1.	**КАН** **Георгий Васильевич**	**Корей этномәдени бірлестігінің бірінші орынбасары, тарихы ғылымдарының докторы, профессор, жетекші**
2.	ЖҰМАШЕВ Рымбек Мұратұлы	Е.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетінің профессоры, тарих ғылымдарының докторы
3.	ШОТБАҚОВА Ләззат Қасымқызы	Е.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетінің профессоры, тарих ғылымдарының кандидаты
4.	ҚАЗИЕВ Зарап Ғазизұлы	Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің Заңнама және құқықтық ақпарат институтының бөлім меңгерушісі, заң ғылымдарының кандидаты

V. Кулактар, байлар, жартылай феодалдар (орта шаруалар) және шаруалардың ақталмаған қуғын-сүргін құрбандарын зерттеу, қорытынды және ұсыныстар дайындау жөніндегі жұмыс тобы

1.	**ҚАБЫЛДИНОВ Зиябек Ермұханұлы**	**Ш.Уәлиханов атындағы тарих және этнология институтының директоры, тарих ғылымдарының докторы, Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының корреспондент мүшесі, жетекші**
2.	ҚОЗЫБАҚОВА Фатима Ақынбайқызы	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің профессоры, тарих ғылымдарының докторы
3.	МҰСАҒАЛИЕВА Арайлым Сәбитқызы	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры, тарих ғылымдарының докторы
4.	ЖӘКІШЕВА Сәуле Әукенқызы	Ш.Уәлиханов атындағы тарих және этнология институтының жетекші ғылыми қызметкері, тарих ғылымдарының докторы, профессор
5.	НҰРТАЕВ Рамазан Тұяқұлы	КАЗГЮУ университетінің профессоры, заң ғылымдарының докторы
6.	ХАН Виталий Вячеславович	Қазақстан Республикасының Бас прокуратурасы жанындағы Құқық қорғау органдары академиясының профессоры, заң ғылымдарының кандидаты

VI. 1916-1930 жж. мемлекеттің жазалаушылық әрекеттері мен биліктің саяси қуғын-сүргін кезіндегі түрлі зорлық-зомбылық саяси науқандар мен аштық кезінде Қазақстаннан кетуге мәжбүр болған қазақстандық босқындарды ақтау бойынша зерттеу, ұсыныстарды дайындау және енгізу жөніндегі жұмыс тобы

БАЛТАБАЕВА Күлғазира Нұранқызы	**Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Түлектері қауымдастығының атқарушы директоры, тарих ғылымдарының кандидаты, жетекші**
МҰХАМЕТХАНҰЛЫ Нәбижан	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Замануи қытай зерттеулері орталығының директоры, тарихы ғылымдарының докторы
ҚАТРАН Досымбек	«Нұр-Мүбарак» университетінің доценті, тарих ғылымдарының кандидаты
СЫДЫҚНАЗАРОВ Мұхит Қаржаубайұлы	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Заманауи зерттеулер институтының директоры, PhD
САҚТАҒАНОВА Индира Советқызы	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Мемлекет және құқық теориясы мен тарихы кафедрасының меңгерушісі, заң ғылымдарының кандидаты
АЙДАРБАЕВА Раушан Қайсанқызы	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан мемлекеттік техникалық университетінің доценті, тарих ғылымдарының кандидаты

VII. Большевиктік-сталиндік режимнің шаруаларға қарсы күшейтілген ұжымдастыру, сатып алу және басқа да саяси науқандарының құрбандарын зерттеу, қорытынды және ұсыныстар дайындау жөніндегі жұмыс тобы

1.	**ОМАРБЕКОВ Талас Омарбекұлы**	**Тарих ғылымдарының докторы, Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының академигі, профессор, жетекші**
2.	АУАНАСОВА Әлима Мүсірқызы	Мемлекет тарихы институтының Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы бөлімінің меңгерушісі, тарих ғылымдарының докторы, профессор
3.	ЖАРАСОВ Әділхан Ахметханұлы	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің докторанты
4.	БОРЧАШВИЛИ Исидор Шамилович	Заманауи құқық институтының директоры, Қазақстан Республикасының Жоғарғы соты жанындағы ғылыми-консультативтік кеңестің мүшесі, заң ғылымдарының докторы, профессор
5.	ҚҰРМАНБАЕВ Бауыржан Мұхаметханұлы	Заманауи құқық институты директорының орынбасары, заң ғылымдарының кандидаты
6.	ҚАРИБАЕВ Сәрсебай Өскенұлы	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінің доценті, тарих ғылымдарының кандидаты

VIII. Ақталмаған қазақстандықтар – НКВД ГУЛАГының 26-лагерінде болған саяси қуғын-сүргін құрбандары, сондай-ақ олардың отбасы мүшелеріне ұсыныстар әзірлеу жөніндегі жұмыс тобы

1.	**КАЛАШНИКОВА Наталья Павловна**	**Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Қазақстан халқы Ассамблеясы кафедрасының меңгерушісі, саяси ғылымдарының докторы, профессор, жетекші**
2.	САҚТАҒАНОВА Зәуреш Ғалымжанқызы	Е.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетінің Этномәдени, тарихи және антропологиялық зерттеулер орталығының директоры, тарих ғылымдарының докторы
3.	СӘРСЕНБИНА Құралай Қуандыққызы	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің доценті, тарих ғылымдарының кандидаты
4.	ӘУПЕНОВА Әлия Үкіжанқызы	«Bolashaq» академиясының «Руханият» ғылыми-зерттеу орталығының директоры, заң ғылымдарының магистрі
5.	РАХМЕТУЛЛИН Дәулеткерей Рахметоллаұлы	Заңгер, экс-прокурор

IX. Қазақстанның тәуелсіздігі мен аумақтық тұтастығы үшін жеке күрескен адамдардың, сондай-ақ осы идеялар үшін адамдардың саяси баяндамаларына қатысушылардың (адамдар тобының), қоғамдық және саяси ұйымдардың, сондай-ақ қызметтік, ғылыми, мәдени және басқа салалардағы идеялары үшін мемлекеттік қудалауға және қуғын-сүргінге ұшыраған адамдардың толық құқықтық және саяси ақтауға арналған пікірлер мен ұсыныстар дайындау жөніндегі жұмыс тобы

1.	ҚАСЫМОВ Сабыр Ахметжанұлы	«Қаһармандар» республикалық қоғамдық қорының президенті, Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген қайраткері, заң ғылымдарының кандидаты, жетекші
2.	АЙТАЛЫ Амангелді Әбдірахманұлы	Қазақстандық қоғам қайраткері,философия ғылымдарының докторы, профессор
3.	САРЫМ Айдос Әміроллаұлы	Қазақстан Республикасының Президенті жанындағы Ұлттық қоғамдық сенім кеңесінің мүшесі, саясаттанушы
4.	ӘБДІҒАЛИЕВ Берік	Қарағанды облысы Ұлытау ауданының әкімі, Қазақстан Республикасының Президенті жанындағы Ұлттық қоғамдық сенім кеңесінің мүшесі, тарих ғылымдарының кандидаты
5.	АБАЙДІЛДИНОВ Ербол Мусинұлы	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры, заң ғылымдарының докторы

X. 1939-1945 жж. фашистік Германия, Финляндия және басқа Еуропа елдерінде қамауға алынған қазақстандық әскери тұтқындарды, сондай-ақ «Түркістан легионында» уақытша болған қазақстандық әскери тұтқындарды ақтау бойынша зерттеу, қорытынды және ұсыныстар дайындау жөніндегі жұмыс тобы

1.	**КӨКЕБАЕВА Гүлжаухар Кәкенқызы**	**Ш.Уәлиханов атындағы тарих және этнология институты Дүниежүзі тарихы бөлімінің басшысы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, жетекші**
2.	ДЖАПАРОВ Борис Аликенович	Қазақстан Республикасы Президентінің мұрағаты жанындағы Қоғамдық кеңестің төрағасы, тарих ғылымдарының докторы, профессор
3.	ӘЛІМҒАЗИНОВ Қайрат Шәкәрімұлы	Қазақстан Республикасы Президентінің мұрағаты директорының орынбасары, тарих ғылымдарының докторы
4.	АСЫЛОВ Нұртаза Тұрабекұлы	Қазақстан Республикасы Қарулы күштерінің Ұлттық әскери-патриоттық орталығы басшысының орынбасары, PhD
5.	РАХМЕТОВ Сәттар Мұқанұлы	Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі Заңнама және құқықтық ақпарат институтының аға ғылыми қызметкері, заң ғылымдарының докторы

XI. Дәстүрлі дін өкілдері – саяси қуғын-сүргін құрбандарын ақтау үшін зерттеу, қорытынды және ұсыныстар дайындау жөніндегі жұмыс тобы		
1.	**САТЕРШИНОВ Бақытжан Меңлібекұлы**	**Философия, саясаттану және дінтану институты Дінтану бөлімінің бас ғылыми қызметкері, филология ғылымдарының докторы, жетекші**
2.	ШАПОВАЛ Юлия Васильевна	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры, тарих ғылымдарының докторы
3.	БЕКНАЗАРОВ Рахым Ағыбайұлы	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе мемлекеттік аймақтық университетінің ғылым және инновация жөніндегі проректоры, тарих ғылымдарының докторы
4.	КЕНЖЕТАЙ Досай	Х.А. Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің профессоры, философия ғылымдарының докторы
5.	ОМАРОВ Талғат	Заңгер, экс-судья

Бай-кулактарды тәркілеуге тікелей қатысты құжаттар

- Қаз АКСР Орталық Атқару Комитеті мен ХКК-нің 1926 жылғы 20 мамырдағы «Жерге орналаспай жер пайдаланатын көшпелі және жартылай көшпелі аудандардың шабындық және егістік жерлерін уақытша қайта бөлу туралы» декреті қабылданды.
- Қаз АКСР Орталық Атқару Комитеті мен ХКК-нің 1928 жылғы 27 тамыздағы «Бай шаруашылықтарын тәркілеу туралы» декреті қабылданды.
- Қаз АКСР Орталық Атқару Комитеті мен ХКК-нің 1928 жылғы 13 қыркүйектегі «Аса ірі және жартылай феодал байларды тәркілеу мен жер аударуға қарсы әрекет жасағаны үшін қылмыстық жауаптылық туралы» декрет қабылданды.
- Қаз АКСР Орталық Атқару Комитеті мен ХКК-нің 1930 жылғы 19 ақпандағы «Жаппай ұжымдастыру аудандарында ауыл шаруашылығын социалистік қайта құруды нығайту және кулактар мен байларға қарсы күрес жөніндегі шаралар туралы» декрет қабылданды.

- 1928 жылы 27 тамызда «Ірі байлар мен жартылай феодалдарды тәркілеу және жер аудару» туралы декрет қабылданды.
- Көшпелі аудандарда 400-ден аса;
- Жартылай көшпелі аудандарда 300-ден аса ;
- Отырықшы ауданда 150-ден аса ірі қарасы бар адамдар тәркіленді.
- Егер адам бұрыннан артықшылықтарға ие болып келген топқа жатса, онда оны мүлік жағдайына қарамастан жер аударған.
- Байлардың шаруашылығын тәркілеу және тап ретінде жою жөнінде үкімет жанынан Орталық комиссия құрылды. (Е.Ерназаров).
- 1928-1929 жылдары 1027 байдың шаруашылығы тәркіленді , 145 мың ірі қара тартып алынды және көптеген ауыл шаруашылық еңбек құралдары колхоздарға берілді.
- Жалпы қуғын-сүргінге ұшыраған байлардың саны 1034-ке жетті .
- Жоспар орындау үшін орта шаруалар да жазаланды

Малдың түр-түрін ірі қараға балап есептеудің жолы

1928-жыл, 30 тамыз Қазақстанның кеңес комитеті мен комиссарлар кеңесінің 1928 жылғы тамыз 27-сінде шығарған қаулысының жолында жер аударылатын байлардың малын кәмпескелеп, ол малды кедейлерге таратқанда, Қазақстан комиссарлар кеңесінің осы ұйғарған жолымен іс қылынсын:

- 1.Екі жасқа толған жылқы, сиыр, өгіз, түйенің әрқайсысы бір ірі қара делінеді.
- 2.Ұсақ малды ірі қараға есептегенде, мынандай сан қолданылсын.
- 3.Құлынның 3-уі бір ірі қара болады
- 4.Тайдың 2-уі бір қара болады
- 5.Құнанның 1-уі бір ірі қара болады.
- 6.Құнажын сиыр мен құнан өгіздің 1-уі бір ірі қара болады.
- 7.Тайыншаның 3-уі бір ірі қара болады,
- 8.Бұзаудың 5-уі бір ірі қара болады,
- 9.Қойдың 5-уі бір ірі қара болады,
- 10.Ешкінің 6-уы бір ірі қара болады,
- 11.Түбіт жұнді меренес қойдың 3-і бір ірі қара болады,
- 12.Ботаның 3-уі бір ірі қара болады,
- 13.Тайлақтың 2-уі бір ірі қара болады.
- *Ескерту*: қойдың биыл туған тоқтысы ірі қоймен бірдей болып есептеледі. Байдан алған малды тиісті жолымен үлестіргенде (құлын, бота, бұзау сықылды) сүт еміп жүрген түлік енесінен айырылмайтын болсын.
-

- *Қазақстанның комиссарлар кеңесінің төрағасы:Нұрмақұлы Ныгмет.*
- *Комиссарлар кеңесінің хатшысы:Петрова*

«Жаппай ұжымдастыру аймақтарындағы кулак шаруашылықтарын жою жөніндегі шаралар туралы» декретке сәйкес бай-кулактар үш санатқа бөлінді:

1). Контрреволюциялық белсенділер;
2). Ең бай кулактар мен жартылай жер иелерінен құралған контрреволюциялық белсенділер;
3). Қалған бай-кулактар.

1-ші санаттағы кулак отбасыларының басшылары қамауға алынды.

1-ші санаттағы кулактардың отбасы мүшелері және КСРО-ның шалғай жерлеріне көшірілді.

2-ші санаттағы кулактар Қазақстан ішіндегі округтен округке көшірілді.

3-ші санатқа жатқызылған кулактар аудан шегінде колхоз массивтерінен тыс жерлерде олар үшін арнайы бөлінген жаңа жерлерге қоныстанды.

«Қазақстанның кеңес комитеті мен Комиссарлар кеңесінің 1928 жылы тамыздың 27-сінде шығарған қаулысында жер аударылатын кісілердің баратын жерлері» туралы қаулысы.

- **Жер аударылған кісілер бір округтен бір округке мына ретпен жөнелтілсін:**
- 1. Жетісу мен Сырдария округінің кісілері Орал (Теке) округіне;
- 2. Орал округінің кісілері-Жетісу округіне;
- 3. Гурьев (Үйшік) округінің кісілері-Петропавл(Қызылжар) округіне;
- 4. Қаркаралы округінің кісілері-Қостанай округіне;
- 5. Семей округінің кісілері-Сырдария округіне;
- 6. Павлодар (Кереку) округінің кісілері-Ақтөбе округіне;
- 7. Петропавл(Қызылжар) округінің кісілері-Ақтөбе округіне;
- 8. Қызылорда округінің кісілері-Адай округіне;
- 9. Ақмола округінің кісілері-Гурьев (Үйшік) округіне;
- 10. Ақтөбе округінің кісілері-Қаркаралы округіне;
- 11. Қостанай округінің кісілері-Семей округіне; жөнелтілсін.
- Бұл қаулыны жергілікті кеңес кәмитеттері бұлжытпай іске асырсын.
- *Қазақстанның комиссарлар кеңесінің төрағасы:Нұрмақұлы Ныгмет.*
- *Комиссарла р кеңесінің хатшысы:Петрова.*

Сырдария округы бойынша 1928-1929 жылдары мүлкі тәркіленген бай-кулактар тізімі

81 адам

«Сырдария округтік БКП (б) комитеті» Қор 29, тізбе 1, іс-308

Р/С	Аудан аттары	1-ші сантқа жататындар	2-ші санатқа жататындар
1	**Созақ ауданы**	1.Исаев Джанадил. 2.Тленчиев Дюсебай. 3.Аппаков Баирбек.	1.Оспанов Кокебай.
2	**Түркістан ауданы**	1.Пазылбеков Исламкул. 2.Тулкбеков Туляберды. 3.Сигизбаев Абдураим. 4.Умаров Тагай. 5.Джандарбеков Тағай	
3	**Жаңақорған ауданы**	1. Бабашев Дарбызбек. 2. Аркабаев Ашырбек. 3. Толкунбаев Алии. 4. Излиев Бадаш. 5. Сырдалиев Бадаш	1.Аралбаев Джантуре

Сырдария округы бойынша 1928-1929 жылдары мүлкі тәркіленген бай-кулактар тізімі

«Сырдария округтік БКП (б) комитеті» Қор 29, тізбе 1, іс-308

4	Мерке ауданы	1.Конусбаев Бегазы. 2.Игизбаев Давлеткали. 3.Медеров Чалпанкул. 4.Заурбеков Тургунбек. 5. Конусбаева Миргазы. 6.КонусбаеваЕгеизбай. 7.Конусбаева Сегизбай. 8.Байсейтова Баеля. 9. Бектенова Устанбек. 10.Баубеков Кошубек. 11.Медерова Бектена. 12.Медерова Нисембая. 13. Чалпанкуова Макая. 14.Медеров Султанкул. 15.Егизбаева Наметказы. 16. Рысбаев Абдубай. 17.Казыкбаева Мулдехалыка. 18.Кокталов Илюбая. 19.Кусбеков Темербек. 20. Балтаев Зайсан. 21.Джексенбиев Кайсарбай. 22. Коктолова Кулбай. 23.Кусбекова Кадырбек. 24.Адилбеков Карабай. 25.Адилбеков Беделбай.	

Сырдария округы бойынша 1928-1929 жылдары мүлкі тәркіленген бай-кулактар тізімі

«Сырдария округтік БКП (б) комитеті» Қор 29, тізбе 1, іс-308

5	Қарспан ауданы	1.Ахимбеков Байляр	
6	Талас ауданы	1. Утавалиев Джараш	
7	Шаян ауданы	1.Балгабаев Бисемби. 2. Аитбаев Кулшай. 3. Гайпов Али. 4.Майджанов Артыкбай. 5.Мускабаев Камбара. 6. Сарсенбеков Айтыхан. 7. Тулебеков Буребек. 8.Тлеуов Балысбек.	
8	Бадам ауданы	1.Балпиков Сагатбек. 2.Сарманов Исак. 3.Ниязбеков Заитбек. 4.Камытбеков Ибраим.	1. Аблаев Багадыр. 2.Чиналиев Тасбулат. 3. Кузембаев Режеб.

Сырдария округы бойынша 1928-1929 жылдары мүлкі тәркіленген бай-кулактар тізімі

«Сырдария округтік БКП (б) комитеті» Қор 29, тізбе 1, іс-308

9	Қызылқұм ауданы	1.Умарбеков Абдрахман. 2.Кубеев Курбан. 3.Калибеков. 4. Рахманкулов. 5. Чукетыров Байбота. 6.Исмурзаев Имечек. 7.Рахметов Кулмурза. 8.Батырбеков Казыбагар. 9.Исабеков Мусабай. 10.Усербаев Алемкул. 11. Бегманов Басымбек. 12.Усербаев Сергибек. 13. Байгубеков Байкунгур. 14.Умамбеков Алим. 15. Игамбердыев Джапар. 16. Рыспеков Умар. 17.Джандыбеков Акай. 18. Кубеев Камбар. 19.Усербаев Мамбек. 20.Танжаров Коштай. 21. Сергазиев Абылбек. 22.Асанов Рахманкул.	1.Тасыбеков Якуб 2.Балапанов Баймұхамед 3.Серғазиев Мирзабай

Сырдария округы бойынша 1928-1929 жылдары мүлкі тәркіленген бай-кулактар тізімі

«Сырдария округтік БКП (б) комитеті» Қор 29, тізбе 1, іс-308

10	**Келес ауданы**	1.Бектурганов Абдурахман 2.Бегимбетов Мамбетали	
11	**Қаратас ауданы**	1.Ташимбетов Бердыбек. 2.Дауленбеков Эрелхан.	
12	**Ирджар ауданы**	1.Кененбаев Ходжан	
13	**Түлкібас ауданы**		1.Шарифбеков Джурабек

Қор 29, тізбе 1, іс 60, парақ 1-4

Сырдария округының Түркістан уезі бойынша тәркіленген байлар мен жартылай байлар тізімі 1928-1929 жж. 113 адам

№ р/с	Аты-жөні	№ ауыл	Мал саны				Жалдамалы жалшы	Жер көлемі	Ескертпе
			Жылқы	Түйе	Ешкі, қой	сиыр			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Созақ болысы									
1	Мусаев Джолчи	1	10	5	300	50	2	50	
2	Кунаев Абдрашим	1	13	7	250	20	3	47	
3	Тешеев Арызкул	1	5	13	470	20	2	10	
4	Баратбаев Атамбай	1	5	19	250	35	3	25	
5	Мухаметшарипов Султан-Мухамет	1	35	14	200	11	5	120	
6	Бердиев Коргамбет	1	17	25	470	20	4	57	
7	Дервишев Ашеркул	1	5	11	300	25	3	60	
8	Мирзамадов Имамберды	1	47	19	750	41	6	150	
9	Атаханов Игамберды	1	15	7	550	20	2	80	
10	Камалов Атакай	1	57	49	320	-	3	4	
11	Мусаев Ишмет	1	15	7	350	50	2	25	
12	Кусбаков Момынай	13	157	41	-	-	2	-	
13	Арыков Дужуртче	14	20	40	800	10	2	-	
14	Тайбугаев Макаш	14	30	30	500	-	2	-	
15	Байгизев Кыдырбай	14	40	60	500	-	3	-	
16	Утебаев Тулеп	14	60	40	200	-	3	-	
17	Колов Джаксыбай	12	30	40	400	-	3	-	
18	Чумабай	14	25	25	450	-	2	-	
19	Кырыкбудиков Алимбет	12	20	30	400	-	2	-	
20	Кушанов Калымбек	12	40	40	300	-	2	-	
21	Кушанов Урымбет	12	40	40	350	-	2	-	
22	Нурымбетов Тульисбек	12	50	40	300	-	2	-	
23	Джауджанов Арыстан	6	50	50	350	-	2	-	

Сырдария округының Түркістан уезі бойынша тәркіленген байлар мен жартылай байлар тізімі 1928-1929 жж.

24	Жакыпов Айта	5	25	30	500	-	2	1	
25	Шураев Садвакас	5	20	30	400	-	2	1	
26	Шураев Бирдывакс	5	20	30	500	-	2	1	
27	Токбаев Джандарбек	3	20	31	600	-	2	1	
28	Карсбаев Асанбек	3	16	32	725	-	3	1	
29	Кибиев Хажибай	3	15	26	550	-	2	1	
30	Раимов Сарсенбай	7	60	100	600	10	3	1	
31	Иназаров Меерман	7	20	50	400	7	3	1	
32	Умурзыков Урман	9	40	100	700	-	3	1	
33	Билялов Кылдан	9	25	30	400	-	2	1	
34	Арысбаев Таукебай	6	10	15	800	-	2	1	
35	Нарбаев Кувандык	8	100	80	500	-	3	-	
36	Аппаков Даярбек	10	550	60	700	-	5	-	
37	Дулатов Станбек	10	50	70	500	-	3	-	
38	Дулатов Станкул	10	70	50	450	-	3	-	
39	Тансыков Туракбай	10	30	45	300	20	3	-	
40	Исамбеков Имамбай	11	50	50	800	-	3	-	
41	Кылибаев Таиркунур	11	30	60	200	-	3	-	
42	Кунгарбаев Тукберген	11	35	40	700	-	3	-	
43	Кунгарбаев Сыкым	13	110	57	440	-	3	-	
44	Тилянчиев Дуйсебай	13	91	80	600	4	3	-	
45	Успанов Иманберды	4	10	20	550	10	3	-	
46	Кусбанов Нурила	4	30	50	500	10	4	1	
47	Бильгибаев Маимбет	4	15	40	500	-	3	1	
48	Луксатов Сагындык	4	20	40	500	-	3	-	
49	Баибатыров Тлеука	4	30	40	600	-	3	-	
50	Джугачиев Джарбай	4	30	30	500	-	3	-	
51	Джугачиев Сарыбай	4	30	25	600	-	2	-	
52	Кудабаев Джаулямбай	4	35	45	550	-	3	-	
53	Дулямбаев Абиш	4	25	35	450	-	2	-	

Сырдария округының Түркістан уезі бойынша тәркіленген байлар мен жартылай байлар тізімі 1928-1929 жж.

	Шаңатай болысы								
1	Шамратов Татабай	1	15	45	900	10	2	-	
2	Шамратов Куттыбай	1	10	35	1000	15	3	-	
3	Турабеков Адылбек	1	20	30	1200	15	4	-	
4	Бакисов	1	10	20	950	10	2	-	
5	Бектемиров Ердежан	1	5	20	700	-	2	-	
6	Баканов Исанбек	1	15	25	1100	7	3		
7	Туряпбеков Умарбек	1	10	20	600	7	2	-	
8	Амандус	1	15	35	900	10	3	-	
9	Кузымбаев Мусабек	2	25	50	1700	5	3	-	
10	Кузымбаев Касымбек	2	15	20	700	-	2	-	
11	Кузбаев Канагат	2	5	15	1000	-	2	-	
12	Курунтаев Нурходжа	2	10	30	820	-	2	-	
13	Тысталбаев Канурбай	2	15	25	1150	-	2	-	
14	Тысталбаев Данлыбай	2	10	15	600	-	2	-	
15	Иралиев Джакыр	2	15	35	1000	-	3	-	
16	Еркубеков Бабахан	2	20	35	1500	15	3	-	
17	Мирзабаев Майбасар	2	40	60	1900	20	4	-	
18	Сайдалиев Сары	2	15	20	900	10	3	-	
19	Джанатаев Сарыкбай	2	10	15	600	5	2		
20	Бикбауов Турсунбай	3	10	15	600	-	2		
21	Мусабеков Аблай	3	20	15	750	5	2		
22	Байбусенов Калымбет	4	80	-	110	10	1		
23	Дускараев Бекимбет	5	5	20	750	10	2		
24	Байзаков Давлетбай	5	10	25	500	-	2		
25	Нуракиев Нурджан	5	5	15	600	-	2		
26	Мусабаев Курманали	7	10	30	550	-	3		
27	Надиров Кенджетай	9	12	30	950	-	3		
28	Надыров Турят	9	10	20	750	-	2		
29	Надыров Кельдык	9	10	30	900	-	2		
30	Надыров Мания	9	15	35	950	-	3		
31	Надыров Джамантай	9	10	40	1000	-	3		
32	Турепбергенов Макан	9	10	35	750	-	3		
33	Тулепбергенов Акан	9	5	20	630	-	2		
34	Налибаев Алтак	9	10	40	800	-	3		
35	Айтуаров Айтбай	9	10	30	920	-	3		
36	Айтуаров Канебай	9	10	25	720	-	2		
37	Адиев Айтуар	9	15	35	800	-	3		
38	Кармбек Арыстанов	9	10	50	1040	-	3		
39	Аманджулов Аджекабыл	9	10	40	880	-	3		
40	Крыкчекбенов Буйнабай	9	5	35	740	-	3		
41	Буйрабаев Урманбай	9	20	35	920	-	3		
42	Курбанбаев Калкан	9	15	35	730	-	2		
43	Кусаев Букара	9	5	70	350	-	2		
44	Тауасаров Мунбек	9	15	35	820	-	3		
45	Турюкбенбаев Сырбай	10	15	20	550	15	2		
46	Байтеков Чутай	10	10	45	650	-	2		
47	Байтысилев Муздакбай	11	25	20	700	10	2		

Сырдария округының Түркістан уезі бойынша тәркіленген байлар мен жартылай байлар тізімі 1928-1929 жж.

Қарнақ болысы									
1	Шамат Ишан				200	20	3	20	
2	Абылхаиров Парса				-	20	5	20	
3	Тагибаев Байсеит				100	10	2	20	
4	Байкадыров Агарбай				150	20	2	20	
5	Туркуджаев Усан				703	15	3	5	
Шілік болысы									
1	Куйжасаров Серыкказы	7	117		975	-	2		
2	Джанысбаева Актубе	7	42		900	-	3		
3	Байназаров Игамберды	7	63		970	-	3		
4	Тенебаев Ильяс	7	41		880	-	3		
5	Тенебаев Жумакул	7	71		460	7	3		
6	Утемисов Байтымбет	7	62		371	-	3		
7	Байкужаев Маулен	7	111		300	-	3		
8	Байкужаев Исабек	7	41		520	-	3		

Барлығы: 113 адам. **ТОҚСТМА, қор 29, 1-тізбе, 308 –іс, парақ 49-55.**

Құғын-сүргінге ұшырап, сотталған кулактар тізімі

30 адам

№ п/п	Аты-жөні	Әлеуметтік жағдайы	Туылған жылы	Ұлты	Тұрғылықты мекені	Құғынға ұшыраған отбасы мүшелері	Сотталған жылы	Не үшін сотталды	Жаза түрі мен мерзімі	Архив, қор, тізбе, іс
1	Бабаевский Василий Васильевич	Кулак	1891	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Мария сын Василий дочь Елена дочь Александра сын Михаил	1931 год	Кулак, эксплуататор, хозяйство - исторически кулацкое, лишён права голоса за эксплуатацию наемного труда до 1928 года	осужден за невыполнения заданий по хлебзаготовке на срок 3 года и выслан за пределы Казахской ССР	Государственный архивобщественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
2	Семенов Федот	Кулак	1871	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	сын Иван дочь Пелагея дочь Татьяна дочь Анна	1931 год	Кулак, эксплуататор чужого труда, руководил баптистской сектой, лишён права голоса, является социально опасным элементом	осужден на 7 лет, выслан за пределы Казахской ССР	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
3	Боровской Хорлан	Кулак	1888	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Серафима сын Алексей сын Александр дочь Анна дочь София	1931 год	Кулак, хозяйство нажито за счет чужого труда, лишён права голоса	осужден за злостное сопротивление в хлебозаготовках и выслан за пределы Казахской ССР	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)

Құғын-сүргінге ұшырап, сотталған кулактар тізімі

4	Бруславцев Кирилл	Кулак	1899	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Татьяна сын Степан сын Пётр дочь Анна	1931 год	Кулак, лишён права голоса	осужден за невыполнение задания по хлебозаготовкам на 7 лет, выслан за пределы Казахской ССР	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
5	Сечин Фёдор	Кулак	1889	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Елена сын Иван сын Григорий дочь Екатерина дочь Мария сын Василий	1930 год	Кулак, хозяйство - исторически кулацкое, нажито за счет чужого труда, злостно относился ко всем мероприятиям советской власти, лишён права голоса в 1928 году	был осужден в 1930 году за хлебозаготовку, выслан за пределы Казахской ССР	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
6	Ваюкин Ефрем Егорович	Кулак	1901	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Агафья дочь Любовь сын Павел сын Иван дочь Вера	1931 год	Кулак, хозяйство - исторически кулацкое, до 1929 года имел предприятие - мельницу, батраков, лишён права голоса в 1928 году за эксплуатацию наемного труда, в 1929 году восстановлен ошибочно и в 1930 году лишён вновь, из колхоза вычищен как кулацкий элемент	осужден за злостное сопротивление в хлебозаготовках и выслан за пределы Казахской ССР	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)

Құғын-сүргінге ұшырап, сотталған кулактар тізімі

7	Голеусов Ефим Ефимович	Кулак	1857	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Марфа сын Василий жена Василия Мария сын Василия Степан дочь Василия Екатерина	1931 год	Кулак, бывший староста в 1915-1916 годах, хозяйство - исторически кулацкое, злостно относился к рабочим, лишён права голоса с 1928 года за эксплуатацию наемного труда, подвергался в 1918-1919 годах за невыполнения контрибуции и разверстки, в 1929 году оштрафован за невыполнения весенней посевной кампании	осужден, в 1931 году категорически отказался от посевной кампании	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
8	Голеусов Иван Ефимович	Кулак	1896	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Мария дочь Елена сын Егор дочь Анастасия	1931 год	Кулак, хозяйство является исторически кулацкое, лишён права голоса за эксплуатацию наемного труда, за злостную несдачу хлебных излишков, за невыполнения государственных заданий, за агитацию во время посевной кампании о разложении колхоза	в 1930 году осужден и выслан за пределы Казахской ССР	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
9	Голеусов Емельян Ефимович	Кулак	1894	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Александра дочь Раиса дочь Елена дочь Екатерина	1931 год	Кулак, эксплуататор, хозяйство - кулацкое, имущество нажито чужим трудом, лишён права голоса с 1928 года, в 1930 году за срыв государственных заданий по хлебзаготовке, мясозаготовке	осужден на 5 лет и выселен за пределы Казахской ССР	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
10	Головин Сергей	Кулак	1888	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Марфа сын Иван дочь Мария сын Николай дочь Анна	1931 год	Кулак, эксплуататор чужого труда, перекупщик хлеба и скота, лишён права голоса, является	осужден на 7 лет, выселен за пределы Казахской ССР	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский

Құғын-сүргінге ұшырап, сотталған кулактар тізімі

11	**Гудеев Иосиф Матвеевич**	**Кулак**	**1854**	**рус**		**внук Антон**	**1931 год**	**Кулак, до 1929 года наживал свое хозяйство за счет наемного труда, лишён права голоса**	**в 1931 году осужден за злостную несдачу хлебных излишков, отказ от выполнения плана весений посевной кампании**	**Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)**
12	Данилкин Василий	Кулак	1881	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Ирина	1931 год	Кулак, экплуататор, хозяйство - исторически кулацкое, нажито за счет наемного труда, лишён права голоса	осужден с высылкой	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
13	Депутатов Прокофий Матвеевич	Кулак	1887	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Федосья сын Константин сын Михаил дочь Анна сын Андрей сын Иван дочь Валентина мать Пелагея	1931 год	Кулак, эксплуататор чужого труда до 1928 года, беспощадно относился к наемным работникам, хозяйство - исторически кулацкое, нажито исключительно наемным трудом. В 1930 г вычищен из колхоза за провакационное выступления, в 1931 году его семья сорвала план весенней посевной кампании	осужден на 7 лет с выселением из Казахской ССР	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)

Құғын-сүргінге ұшырап, сотталған кулактар тізімі

14	Депутатов Ферсан Матвеевич	Кулак	1893	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Лукерья сын Иван сын Валентин сын Егор дочь Анастасия дочь Клавдия	1931 год	Кулак, эксплуататор наемного труда, хозяйство - исторически кулацкое, нажил свое хозяйство за счет чужого труда, был дячком в 1928 году, лишён права голоса, злостно относился к заданиям государства	был осужден за не выполнение заданий по мясоскотозаготовкам, по весенней посевной кампании	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
15	Тарожный Фёдор	Кулак	1888	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Акулина сын Владимир жена Владимира Анастасия сын Пётр сын Сергей дочь Мария дочь Анна дочь Евдокия	1930 год	Является кулаком, хозяйство - исторически кулацкое, нажито за счет наемного труда, лишён права голоса за эксплуатацию наемного труда	в 1930 году осужден и выслан за пределы Казахской ССР за несдачу хлебных излишков	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
16	Жихарев Алексей Федотович	Кулак	1895	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Ефросинья сын Петр дочь Мария	1930 год	Кулак, лишён права голоса за эксплуатацию наемного труда, злостно старался сорвать посевную кампанию и развалить колхоз	в 1930 году осужден за невыполнение задания по хлебозаготовке и выслан за пределы Казахской ССР	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)

Құғын-сүргінге ұшырап, сотталған кулактар тізімі

17	Жихарев Николай Федотович	Кулак	1897	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Елена сын Константин дочь Евдокия сын Федор	1930 год	Кулак, хозяйство исторически кулацкое, имел предприятие - мельнницу, лишён права голоса за эксплуатацию наемного труда до 1928 года, вёл агитацию о разложении колхоза	в 1930 году осужден за не выполнение задания по хлебозаготовке	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
18	Кондратенко Алексей Тихонович	Кулак	1894	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Евдокия сын Иван дочь Нина дочь Анна сын Василий дочь Ксения	1931 год	Кулак, лишён права голоса за эксплуатацию наемного труда в 1928 году, в 1929 году восстановлен ошибочно и в 1930 году лишён обратно	в 1930 году осужден за злостное сопротивление хлебозаготовкам, выслан за пределы Казахской ССР	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
19	Ксензенко Порфир	Кулак	1884	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Анна сын Иван сын Дмитрий дочь Мария дочь Нина	1931 год	Кулак, эксплуататор чужого труда, лишён права голоса за срывы политических заданий, является социально опасным элементом	осужден на 7 лет, выслан за пределы Казахской ССР	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
20	Кучиренко Алексей	Кулак	1903	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Федора дочь Мария дочь Вера дочь Анна	1931 год	Кулак, экслуататор чужого труда, перекупщик хлеба и скота, лишён права голоса, является социально опасным элементом	осужен на 7 лет, выслан за пределы Казахской ССР	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)

Құғын-сүргінге ұшырап, сотталған кулактар тізімі

21	Ларионов Василий	Кулак	1894	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Фёкла сын Николай сын Павел сын Григорий дочь Анна сын Алексей сын Иван дочь Нина сын Пётр отец Аксён	1931 год	Кулак, эксплуататор чужого труда, перекупщик хлеба, лишён права голоса, является социально опасным элементом для советского строительства	осужден, выслан за пределы Казахской ССР	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
22	Луенко Григорий Андреевич	Кулак	1901	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Анастасия сын	1931 год	Кулак, эксплуататор, хозяйство - историческая кулацкое, лишён права голоса	осужден за невыполнение государственных заданий по хлебозаготовкам и других мероприятий сроком на 5 лет	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
23	Луенков Григорий Федорович	Кулак	1902	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Марфа сын Иван дочь Елена	1931 год	Кулак, экслуататор, хозяйство нажито наемным трудом, лишён права голоса в 1930 году	осужден за невыполнение задания по хлебозаготовке, мясозаготовке с выселением из пределов Казахской ССР	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
24	Лысенко Иван	Кулак	1875	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Ивана Татьяна сын Пётр жена Петра Марфа дочь Евдокия сын Яков сын Герасим дочь Анисия сын Алексей сын Иван	1931 год	Кулак, хозяйство - исторически эксплуататорское, использовал наемный труд до 1928 года, лишен права голоса в 1930 году	был отдан под суд за провокацию и разложение колхоза, за не выполнение государственного задания по хлебозаготовке, мясоскотозаготовке, за срыв весенней посевной компании в 1931 году	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)

Құғын-сүргінге ұшырап, сотталған кулактар тізімі

25	Марадудин Александр	Кулак	1882	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	дочь Анна сын Александр сын Алексей	1930 год	Кулак, хозяйство - исторически кулацкое, нажито наемным трудом, лишён права голоса в 1928 году, тормозил все мероприятия советской власти	в 1930 году был осужден за злостное сопротивление в хлебозаготовке, за что был выслан	Государственный архив общественно-политический истори Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
26	Марадудин Иван	Кулак	1907	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Ульяна сын Василий сын Константин	1931 год	Кулак, лишён права голоса за эксплуатацию наемного труда в 1928 году, за контреволюционное сопративление всем мероприятиям советской власти	за злостную несдачу хлебных излишков осужден и выслан за пределы Казахской ССР	Государственный архи общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
27	Марченко Савелий	Кулак	1870	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Евдокия	1930 год	Кулак, имел предприятие - мельницу, эксплуатировал наемный труд, вёл антисоветскую агитацию против колхоза, лишён права голоса,	осужден за невыполнение сдачи хлебозаготовки в 1930 году	Государственный архи общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
28	Нинашев Матвей Тихонович	Кулак	1898	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Парасковья сын Василий сын Иван сын Сергей	1931 год	Кулак, лишён права голоса в 1930 году за эксплуатацию наемного труда	осужден за невыполнения плана хлебозаготовок, за провакационную агитацию среди колхозников, разбазаривание скота, отказ от выполнения посевной компании в 1931 году	Государственный архи общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)

Құғын-сүргінге ұшырап, сотталған кулактар тізімі

29	Полтараков Владимир Максимович	Кулак	1868	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Ксения сын Василий сын Иван дочь Лидия	1931 год	Кулак, эксплуататор, хозяйство нажито чужим трудом, лишён права голоса	осужден за невыполнение задания по хлебозаготовке, выслан за пределы Казахской ССР	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)
30	Седоренко Пётр	Кулак	1904	рус	Беловодского района Сыр-Дарьинского округа	жена Елена дочь Татьяна мать Домна	1931 год	Кулак, хозяйство - исторически кулацкое, нажито наемным трудом, лишён права голоса за эксплуатацию наемного труда в 1928 году, старался тормозить все мероприятия советской власти	осужден за хлебозаготовку	Государственный архив общественно-политический истории Туркестанский области Ф.29 «Сыр-Дарьинский окружной комитет ВКП(б)» оп.1 д.751)

Барлығы: 30 адам. ТОҚСТМА, қор 29, 1-тізбе, 751 –іс, парақ 1-16

Созақ ауданы бойынша басқа республикаға кеткен босқын шаруалардың тізімі 1930 -1931 жыл 35 адам, оның 8-і орта шаруа

Р/с	Ау-ыл са-ны	1930 жылғы шаруа салық қағаз нөмірі	Әкесінің, өзінің аты	Тұр-мысы	Бар - лық жаны	Жылқы		Түйе		Сиыр			Қой-ешкі		Есек	Ескерту Қайда кеткен
						ірісі	ұсақ	ірісі	ұсақ	ірісі	ұсақ	өгіз	ірісі	ұсақ		
1	3	597	Батыр Досұлы	бай	5	-	1	1	1	-	-	-	2	2	-	Ташкент
2	3	100	Шынарбай Құдайқұлов	бай	3	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	Бұқара
3	3	100	Тәтібай Құртайұлы	Бай	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ташкент
4	3	-	Сыздықбай Жарықұлы	Бай	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ташкент
5	3	-	Тойғамбай Дүйсембайұлы	Бай	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ташкент
6	3	140	Пірімбет Жұманұлы	Бай	3	-	-	-	2	1	-	-	4	4	-	Ташкент
7	3	602	Жаулыбай Шартақбайұлы	Бай	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ташкент
8	5	-	Әбдіқұл Бөтейұлы	Бай	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Әндіжан
9	5	-	Әбдірейім Бөтейұлы	Бай	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Әндіжан
10	5	-	Орынбасар Шораұлы	Бай	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Әндіжан
11	6	342	Жұқабай Жалмырзаұлы	Бай	4	5	-	5	-	-	-	-	10	10	-	Жалалабад
12	6	345	Әукебай Жәйшібекұлы	Бай	5	3	2	1	-	3	-	-	-	-	-	Ташкент
13	6	368	Сұлубек Дерсбалаұлы	Бай	3	1	-	8	2	-	-	-	45	40	-	Шымкент
14	6	369	Әбдіраш Саңғылбайұлы	Бай	5	2	1	24	5	-	-	-	10	10	-	Әндіжан
15	6	370	Алтыбай Дәулетияруұлы	Бай	6	5	3	20	2	-	-	-	170	140	-	Жалалабад

Созақ ауданы бойынша басқа республикаға кеткен шаруалардың тізімі 1930 -1931 жыл

16	6	334	Мадияр Алтыбайұлы	Бай	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Жалалабад
17	6	234	Асқар Құлтасұлы	Бай	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Жалалабад
18	6	335	Мәдалы Алтыбайұлы	Бай	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Жалалабад
19	6	285	Садуақас Нұрымбетұлы	Бай	5	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	Ташкент
20	6	143	Жексен Жылқыайдарұлы	Бай	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ташкент
21	6	220	Сейсен Омарұлы	Бай	6	1	-	-	-	1	1	-	14	8	-	Жалалабад
22	6	209	Досжан Сәтбайұлы	Бай	4	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-	Ташкент
23	6	235	Ашықбай Жақыпұлы	Бай	3	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	Ташкент
24	9	129	Ажықан Өмірзақұлы	Орта	6	1	1	1	2	-	-	-	8	8	-	Әндіжан
25	9	144	Қали Бейбітұлы	Орта	4	1	1	1	1	-	-	-	10	8	-	Ташкент
26	9	69	Жапажан Өсімжанұлы	Орта	4	1	-	-	-	1	-	-	4	2	-	Ташкент
27	99	57	Ілмембет Әлібайұлы	Орта	2	-	-	1	-	-	-	-	5	2	-	Ташкент
28	9	238	Әбдірақман Тұрғанбетұлы	Орта	5	-	-	3	-	-	-	-	6	4	-	Ташкент
29	9	138	Керімбек Қойшықұлұлы	Орта	5	1	-	3	3	-	-	-	21	19	-	Ташкент
30	99	125	Нарымбет Оспанұлы	Орта	4	-	-	2	-	-	-	-	10	7	-	Ташкент
31	9	124	Оразымбет Үсенұлы	Орта	4	-	-	2	-	-	-	-	13	10	-	Әндіжан
32	10		Стамқұл Дулатұлы	Бай	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Әндіжан
33	10		Стамбек Дулатұлы	Бай	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Әндіжан
34	13	558	Омар Өтембайұлы	Бай	11	1	-	9	-	-	-	-	77	40	-	Әндіжан
35	6	333	Әти Алтайұлы	бай	3	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	Жалалабад
			Барлығы	-	139	27	9	88	20	8	2	1	411	316	-	

35 үйден (139 жан басы) 8 орташа, 27 бай-кулак қожалығы басқа республикаға кеткен. **ТОҚСТМА, қор-3, тізбе-1, іс- 21, парақ 1.**

Көтеріліс болған уақыты	Көтеріліс қамтыған аумақ	Көтерілістің барысы	Нәтижесі
1929 жылы 27 қыркүйек	Сырдария округі, Бостандық ауданы.	Көтеріліс бүкіл ауданға тез тарап, 500-ге тарта мүшелері бар көтерілісшілер отряды құрылды. Оларға Қырғызстандағы көтерілісшілер отряды қосылды.	Нашар қаруланған көтерілісшілер жеңіліске ұшырады. 70-тен астамы өліп, көпшілігі тұтқынға түсті.
1929 жылы күзде	Қостанай округінде	1 қарашада басталып, Батпаққара ауданының орталығын басып алды. Кеңес және партия, милиция мекемелерін талқандады, түрмедегі-лерді босатты. Қысқа мерзім ішінде 500-ге жуық отряд жиналғаны-мен он көтерілісшінің біреуін-де ғана ату құралы болды.	ОГПУ-дің қарулы отрядтары көтерілісшілерді талқандап, көтеріліс басып жанышталды. 200-дей адам тұтқындалды.
1930 жылы 12 ақпан	Қазақстанның оңтүстігіндегі Созақ ауданында	Ірі бой көтеру болды. Көтеріліске 5000-дай адам қатысты. Сол уақыттағы деректер бойынша бұл оқиғалар «Кеңес өкіметіне қарсы контрреволюциялық қарулы көтеріліс» ретінде сипатталады. Көтерілісті басу үшін Ташкенттен 225 адамнан тұратын әскери топ жіберілді.	Көтеріліс сол жылы көктемде талқандалды. Көтеріліске қатысқандарды қуғындау 1938 жылға дейін жалғасты.

Көтеріліс болған уақыты	Көтеріліс қамтыған аумақ	Көтерілістің барысы	Нәтижесі
1930 жыл 27 наурыз	Жетісудағы Ақсу ауданында	200 көтерілісші Абакумовканы басып алды. Оларға Кеңес өкіметінің саясатына наразы жергілікті халықтың бір бөлігі қосылды. Келесі күні 40 адамдық қарулы отряд құрған Арасан елді мекенінің тұрғындары көтерілісшілер жағына өтті. Орыстардан 40 адамнан тұратын көтерілісшілердің жеке отряды құрылды..	ОГПУ отрядымен алғашқы шайқас 28 наурыз күні өтті. ОГПУ отряды жеңіліске ұшырады. Бірнеше күннен кейін арнайы жіберілген қызыл гвардияшылар отряды көтерілісшілерді Лепсі түбінде талқандады.
1930 жыл наурыз	Ақтөбе, Қостанай, Қызылордa	Неғұрлым табанды әрі ұзаққа созылған көтеріліс болды. Көтеріліс басталған-нан партизан соғысының сипатында болып, жазалау-шылардың шешуші соққы жасауына мүмкіндік берме-ді. Халық қозғалысын басу үшін 8 атты әскер дивизиясы, ОГПУ отрядтары, милиция, комунистік отрядтар жіберілді. Өкімет қарусыз сарбаздарға қарсы 700 қылыш, 30 пулемет, зеңбірек, ұшақ, бронды техниканы пайдаланды. Сондада көтерілісшілерді талқандай алмады.	Сәуірдің соңында бейбіт келіссөздер басталды. Көтерілісшілер мынандай талаптар ұсынды: Заңсыз тәркі-ленген малды қайтару Ұждан бостандығы; мешіттерді қайтару және дінге сенушілер-дің істеріне өкіметтің араласпауы. Тәркілеуге тиым сала-тын декрет жариялау; күштеп ұжымдасты-руды тоқтату; салық мөлшерін малдың санына қарай белгілеу; малшылардан астық салығын алуды тоқтату. Өкімет орындауға уәде берді, бірақ уәделерінде тұрмады. Барлық көтерілісшілер қаруларын тастаған соң тұтқындай бастады.
1931 жылы көктем- жазда	Маңғыстауда	Табын мен адай руларының қазақтары ұжымдастырудан қашып Түркіменстанға, Қарақалпақстанға жаппай көше бастады. Қазақтарды тоқтату қарулы көтеріліске әкеп соқты. Маңғыстау облысының көтеріліс көлемінің артуына алаңдаған Голощекин Мәскеуден көмек сұрады. Маңғыстауға Әзербайжан ОГПУ-нің күштерімоторлы және механикаландырылған күштер жіберді	Екі айдың ішінде адайлықтар мен табындардың негізгі күштері талқандалып, ұйымдастырушылары сотқа тартылды. ОГПУ жендеттерінен қашып шыққандар Түркіменстан арқылы Иран мен Ауғанистанға қоныс аударды.

ОГПУ-дің деректері бойынша 1929 жылы Қазақстанда жалпы саны 350 адамнан тұратын 31 көтерілісшілер отряды болды.

1930-1932 жылдары көтерілісшілер 2 мыңға, 1932-1933 жылдары 3,2 мың адамға жеткен.

Голощекиннің Сталинге 1931 жылы желтоқсанда жазған хатында Қазақстан аумағында 15 ең ірі көтеріліс туралы айтылады. Республикада 80 мыңдай адам қатысқан шаруалардың 400 –дей бой көрсетулері болып өтті. 5 мыңнан астам көтерілісшілер Кеңес өкіметіне қарсы шыққаны үшін соттalып, ГУлаг лагерлеріне қамалды, олардың 883-і атылды.

Тоталитарлық режім

Тоталитарлық режім – Тоталитарлық – (латын сезінен – **TOTALIS** барлық, толық) қоғамдағы мемлекеттік билік бір топтың, бір партияның қолында шоғырланған, елде демократиялық бостандық пен саяси оппозицияның болуына тыйым салған режим. Мемлекет жеке адамның барлық істерін бақылауға алады. Тоталитарлық режимде:

- Тек бір партия билік жүргізеді.
- Басқару қатаң түрде бір орталықтан жүргізіледі.
- Бір идеология ғана жарияланады.
- Еркін пікір айтуға тыйым салынады.
- ұлтты жойып жіберу саясаты.

Репрессия, күш қолдану мемлекеттің ең негізгі функциясы болып табылады.

Репрессия – бүтіндей жою, басып-жаншу мақсатында жүргізілетін жазалау шаралары.

Тарихшы-ғалым, академик К. Нұрпейісов 1917-1991 жылдар аралығындағы Қазақстан тарихына байланысты саяси қуғын-сүргіндер тізбегін мынандай **алты кезеңге** бөліп қарастырады:

1. **Бірінші кезең** – 1917-1920 жылдар аралығын қамтиды. Бұл кезде Совет өкіметінің орнауы мен азамат соғысының орын алуына байланысты өлке тұрғындары «ақ» пен «қызылға» бөлініп қырылысты. Олар бір-біріне «революционер» – «контрреолюционер» деген саяси айыптар тақты.
2. **Екінші кезең** – 20 жылдарды, әсіресе, оның екінші жартысын қамтиды. Бұл – Совет Одағында сталиншілдік, әкімшіл-әміршіл басқару жүйесінің нығая бастаған тұсы еді. Бұл кезде Қазақстанда Ф. Голощекиннің «Кіші Октябрь» аталған авантюристік саясатын жүзеге асыруға кіріскен уақыты.
3. Саяси қуғын-сүргіннің **үшінші кезеңі** – 30-ншы жылдардың басын қамтиды. Бұл кезеңге Алаш қозғалысы жетекшілері мен қатардағы мүшелерін жаппай түрмелерге жабу мен соттау белең алды.
4. Саяси репрессияның **төртінші кезеңі** – 1937-1945 жылдар аралығын қамтиды. Бұл кезеңдегі қуғын-сүргін «халық жауларымен» және «социалистік отанына сатқындық жасағандармен күресу» деген ұрандардың аясында жүргізілді.
5. **Бесінші кезең** – 40 жылдардың екінші жартысы мен 50 жылдарды қамтиды. Бұл кездегі саяси қуғын-сүргіндердің тоқпағы алдымен тағы да интеллигенцияға қарсы бағытталып, елдің зиялы қауымын құдалау және жәбірлеу буржуазияшыл ұлтшылдар мен тексіз (отансыз) коспополиттермен деген ұранышылдықтың аясында жүргізілді.
6. Қазақстандағы саяси қуғын-сүргіннің **алтыншы кезеңі** – 1986 жылы желтоқсанда Алматыда және еліміздің басқа қалаларында ұлт-азаттық мәніне ие болған көтерілісті және оның салдарын басып-жаныштауға бағытталды

1928 жылдың ортасынан бастап Алаш қозғалысына қатысқан зиялылар жаппай тұтқындала бастады. Оларға «буржуазияшыл-ұлтшылдар» деген жалған айып тағылды. Сол жылы 44 алашордашы тұтқындалып, оның ішінде Д.Әділев, Ж. Аймауытов, Ә.Байділдин, ату жазасына кесілді Қалғандары түрмеге қамалады. Ұлттық зиялылардың екінші тобы 1930 жылдың қыркүйек–қазан айларында тұтқындалып, оның 15-і Орталық, Ресейге жер аударылды.

1936–1938 жылдары Қазақстанда 25833 адам партиядан шығарылып, олардың 8544-іне «халық жаулары» т. б. айыптар тағылды. Танымал қазақ зиялылары, Алаш қайраткерлері түгелге жуық саяси қуғын-сүргінге ұшырады. Олардың отбасы мүшелері де жазықсыз қудалау көрді.

1931 -1954 1 ақпанына дейінгі кезеңде КСРО-да соттан тыс және сот органдары 3 млн 777 мың адамды ату жазасына соттап, оның 643 мыңына үкім орындалса, ал 2 млн 369 мыңын 25 жылға дейінгі мерзімге түрмелерге қамап, лагерьлерге айдаған. Жалған айып тағылғандардың қатарына 1931–1933 жж қазақтардың жаппай қырылуына байланысты ашық наразылық білдіріп, Қазақстан халқының мүдделерін қорғағандар да қосылды.

Ашық сот процестері 1937 жылы республиканың Үржар, Преснов т. б. аудандарында болып өтті.

1937-1938ЖЖ РЕПРЕССИЯҒА ҰШЫРАҒАНДАРҒА ТАҒЫЛҒАН АЙЫП ТҮРЛЕРІ

- халық жауы
- Отанына опасыздық жасағандар
- шпиондар
- сатқын
- буржуазияшыл -ұлтшыл

Жаза түрлері

- Жаппай өлім жазасына кесу
- Түрмеге қамау
- Тұтас жер аудару
- Қылмыстық істерді қолдану
- Адамдардың қадір- қасиеттері мен жанын жаралау

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ САЯСИ ҚУҒЫН-СҮРГІННІҢ ЗАРДАПТАРЫ:

Қазақстан 20-жылдардың II жартысы мен 30-жылдары бірінші рет феодализмнен капиталистік қоғамға соқпастан социализмге өту идеясын жүзеге асыру әрекеті жасалды.

30-жж Қазақстан жөніндегі саясат осындай сынақ мақсатында жүргізілді. Бүгінгі күннің көзқарасы бойынша ол мынадай перспективаларды көздеді:

- саяси салада: қазақ халқының тілі мен тарихын жою, саяси тәуелсіздігі, шынайы егемендігінен айыру, Қазақстанда «Кіші Қазан» жоспарын жүзеге асыру;
- әлеуметтік-экономикалық салада: Қазақстанды елдің шикізат базасы ретінде дамыту, қазақ халқын отырықшылыққа көшіру мен ауыл шаруашылығын ұжымдастыру;
- ұлтаралық қатынастар саласында: ассимиляция саясатын жүзеге асыру есебінен республиканың ұлттық әлеуетін (күш-қуатын) «жақсарту».

Қазақстанда лагерьлер жүйесі.

- ***Степлаг*** – Далалық лагерь.
- ***Қарлаг*** – ерекше режимді Қарағанды еңбекпен түзеу лагері.
- ***ЧСИР*** – Отанға опасыздық жасағандар отбасыларының мүшелеріне арналған лагерь.
- ***Алжир*** – Отанға опасыздық жасағандар әйелдерінің Ақмола лагері.
- ***Гулаг*** – Лагерьлер Бас Басқармасы
- ***Үштіктер*** – үш адамнан құралған комиссия
- ***БМСБ (ОГПУ)*** – Біріккен мемлекеттік саяси басқарма.

ИСТОРИЯ И ФАКТЫ

e-history.kz

ИСПРАВИТЕЛЬНО-ТРУДОВЫЕ ЛАГЕРЯ КАЗАХСТАНА

СОСТАВ ЗАКЛЮЧЕННЫХ ПО ХАРАКТЕРУ ПРЕСТУПЛЕНИЙ %

РОЛЬ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЗАКЛЮЧЕННЫХ ГУЛАГА В ЭКОНОМИКЕ СССР

В ЛАГЕРЯХ ПРИМЕНЯЛАСЬ СИСТЕМА СТИМУЛИРОВАНИЯ ТРУДА

ЗА ТРУДОВЫЕ ЗАСЛУГИ, ЗАКЛЮЧЕННОМУ МОГЛИ ПРЕДОСТАВИТЬ ПРАВО НА СВИДАНИЕ С РОДСТВЕННИКАМИ, А ПРОВИННОСТЬ МОГЛА КАРАТЬСЯ, НАПРИМЕР, КАРЦЕРОМ НА 20 СУТОК

3%

ВВП ПРИНОСИЛ ТРУД ЗАКЛЮЧЕННЫХ

В СРАВНЕНИИ С ГРАЖДАНСКИМ СЕКТОРОМ, ТРУД ЗАКЛЮЧЁННЫХ БЫЛ НЕЭФФЕКТИВНЫМ, А ПРОДУКТИВНОСТЬ НИЧТОЖНОЙ

КАРЛАГ

КАРАГАНДИНСКИЙ ИСПРАВИТЕЛЬНО-ТРУДОВОЙ ЛАГЕРЬ — ОДИН ИЗ КРУПНЕЙШИХ ЛАГЕРЕЙ В **1930—1959** ГОДАХ

ОБРАЗОВАН 19 ДЕКАБРЯ 1930 ГОДА

АДМИНИСТРАТИВНЫМ ЦЕНТРОМ КАРЛАГА СТАЛ ПОСЕЛОК ДОЛИНКА В 50 КМ ОТ КАРАГАНДЫ

ЗА 28 ЛЕТ СУЩЕСТВОВАНИЯ КАРЛАГА В НЕМ ПОБЫВАЛИ БОЛЕЕ **1 МИЛЛИОНА** ЗАКЛЮЧЕННЫХ

27 ИЮЛЯ 1959 ГОДА ЛАГЕРЬ БЫЛ ЗАКРЫТ

СТЕПЛАГ

ЛАГЕРЬ ДЛЯ ПОЛИТИЧЕСКИХ ЗАКЛЮЧЕННЫХ В СИСТЕМЕ ГУЛАГ

БЫЛ ОСНОВАН В 1948 ГОДУ НА ОСНОВЕ ДЖЕЗКАЗГАНСКОГО ЛАГЕРЯ ВОЕННОПЛЕННЫХ № 39

ЛАГЕРЬ ОБСЛУЖИВАЛ ДЖЕЗКАЗГАНСКИЙ МЕДНЫЙ КОМБИНАТ ЗАКЛЮЧЕННЫЕ РАБОТАЛИ НА УГОЛЬНЫХ ШАХТАХ.

В МАЕ-ИЮНЕ 1954 СТЕПЛАГ СТАЛ МЕСТОМ ОДНОГО ИЗ САМЫХ ИЗВЕСТНЫХ И ТРАГИЧНЫХ В ИСТОРИИ ГУЛАГА ВОССТАНИЙ, ПОДАВЛЕННОГО **С ПРИМЕНЕНИЕМ ТАНКОВ**

24 АПРЕЛЯ 1956 ГОДА СТЕПЛАГ БЫЛ ЛИКВИДИРОВАН

АЛЖИР

АКМОЛИНСКИЙ ЛАГЕРЬ ЖЁН ИЗМЕННИКОВ РОДИНЫ

КРУПНЕЙШИЙ ЖЕНСКИЙ ЛАГЕРЬ НА ТЕРРИТОРИИ СССР В ЭПОХУ ТОТАЛИТАРИЗМА

ЛАГЕРЬ БЫЛ ОБРАЗОВАН В НАЧАЛЕ 1938 ГОДА

СВЫШЕ 18 ТЫСЯЧ ЖЕНЩИН ПРОШЛИ ЭТАПОМ, А ОКОЛО 8 ТЫСЯЧ ЖЕНЩИН ОТБЫВАЛИ СРОК ОТ ЗВОНКА ДО ЗВОНКА

ВСЕГО В 1942 ГОДУ БЫЛО КАЗНЕНО ОКОЛО 50 ЖЕНЩИН

ЗАКРЫТ ЛАГЕРЬ БЫЛ В 1958 ГОДУ

- Ақтөбе лагері. Сотталғандар құрылыс жұмыстарымен, оның ішінде химия зауытын салумен айналысады.
- Алжир — Отанын сатқандардың әйелдерінің Акмолалық лагері (Акмолинский лагерь жен изменников Родины)
- Алматы лагері. Құрылыс жұмыстары.
- Андижан лагері (Өзбекстан). Құрылыс материалдары.
- Ашхабад лагері (Түркіменстан). Цемент карьері.
- Балқаш лагері. Мыс өндіру және құрылыс жұмыстары.
- Жамбыл лагері. Гипс және цемент өндіру.
- Жезқазған лагері. Марганец пен мыс өндіру. Құрылыс жұмыстары.
- Ырғыз лагері. Нақты орналасқан жері белгісіз.
- Қазалы лагері. Кірпіш зауытында жұмыс.
- Камышинск арнайы лагері.
- Карлаг. Лагерь басшылары Долинкада орналасады. Көмір, түсті металдар шығару. Ауыл шаруашылығы. 1932 жылы құрылады.
- Кеңгір лагері.
- Қызылорда лагері.
- Көкшетау лагері. Нақты орналасқан жері белгісіз.
- Красноводск лагері (Түркіменстан). Құрылыста, химзауытта жұмыс істеу.
- Қостанай лагері.
- Ленинабад лагері (Тәжікстан). Канал құрылысы.
- Луглагерь. Арнайы лагерь.
- Песчанлаг. Арнайы лагерь. Марганец пен мыс шығару. Бұрынғы Жезқазған облысында орналасқан.
- Петропавл лагері.
- Семей лагері. Нақты орналасқан жері белгісіз.
- Степлаг. Арнайы лагерь. Лагерь басшылары Жезқазғанда орналасады.
- Ташкент лагері (Өзбекстан).
- Түркістан лагері. Нақты орналасқан жері белгісіз.
- Орал лагері. Нақты орналасқан жері белгісіз.
- Өскемен лагері. Қорғасын шахтасында жұмыс, полиметалл өндіру.
- Фергана лагері (Өзбекстан). Құрылыс жұмыстары. Химиялық және цемент зауытында жұмыс. Темірбетон өндіру.
- Фрунзе лагері (Қырғызстан).
- Чарджоу лагері (Түркіменстан).
- Шымкент лагері.
- Екібастұз лагері. Құрылыс жұмыстары. Химиялық және цемент зауыттарында жұмыс.

Жүргізілген жұмыстардың нәтижесінде туындаған ұсыныстар:

1.Қуғын-сүргінге ұшырағандарды толық ақтауға тікелей қатысты материалдар Өзбекстан мұрағаттарында көптеп кездеседі. Күштеп ұжымдастыру кезінде амалсыздан 3.436 қожалық, 187.909 бас малымен Өзбекстанға босып кетті. Егер әр отбасыда 7 адамнан деп есептейтін болсақ, 24,052 адамның тағдыры бізге белгісіз. Ал оның жауабы Өзбекстан архивінде. Алайда, он жылдан асты Қазақстан азаматтарының Өзбекстан мұрағаттарына кіруіне тиым салынған. Осы проблеманы қазіргі екі ел арасындағы байланыстың қайта жаңғыру жағдайында үкімет немесе мемлекет деңгейінде шешіп берілсе деген ұсынысымыз бар.

2. Архив қорларындағы жергілікті көптеген аса құнды материалдар төте, яғни араб қарпімен жазылған. Зерттеушілердің ол жазуды (әрі қолмен жазылған) білмегендіктен аталған материалдар зерттеу нысанынан тыс қалып жатқан жайы бар. Біз бұл мәселені Қытайдан келген қандас-студенттеріміз арқылы шешудеміз.

Мәселеден мәселе туындайды. Ортағасыр және жаңа заман тарихымыздың дереккөздері араб, парсы, қытай, шағатай тілінде. Ал тілдерді білмей сол кезеңнің тарихи бейнесін жасау үшін аталған тілдер мен жазуды білуіміз қажет. Сондықтан, тарих мамандығында оқитын студенттерге ҚР БжҒМ тарапынан араб, парсы, қытай, шағатай тілін оқу жоспары мен бағдарламасына енгізу міндеттелінсе дұрыс болар еді.

Назар қойып тыңдағандарыңызға рақмет!